षिरू शब्दे ॥ का° [८.४.३.] प्राची प्रेतमिति वाचयतीति । हविर्धानाख्ये यदा प्रवर्तेते तदा यजमानं वाचयेदिति सूत्रार्थः ॥ त्रयाणां यजुषां हविर्धाने देवते ॥ हे उभे शकटे युवां प्राची प्राङ्मुखे प्रेतं प्रकर्षेण गच्छतम् प्राञ्चतस्ते प्राची । किम्भूते युवाम् । अधरं कल्पयन्ती इदं कर्म समर्थं कुर्वाणे ॥ किं च यज्ञमिममूर्ध्वं नयतमुपरिवर्तिदेवान्प्रति प्रापयतम् ॥ मा जिह्वरतं मा कुटिले भवतम् हृ कौटिल्ये णिजन्तस्य लुङि रूपम् । यद्वा ह्वल चलने मा चलतम् ॥ ॥ का° [८.४.४.] स्वं गोष्ठमिति च खर्जतीति । प्रवर्त्यमानयोः शकटयोरक्षे खर्जति ध्वनिं कुर्वति सति स्वं गोष्ठमिति यजमानं वाचयेदिति सूत्रार्थः ॥ दुर्यशब्दो गृहवाची । गृहा वै दुर्या इति श्रुतेः [३.५.३.१८.] । तेन गृहसदृशे शकटे लक्ष्येते । हे देवी दुर्ये गृहसदृशशकटद्वयरूपे देवते स्वं गोष्ठं स्वकीयं गोस्थानमावदतम् सर्वतः कथयतम् योऽयमक्षशब्दस्तेन यजमानस्य गृहे बहूनां गवां यथा स्थानं भवति तथा कथयतमित्यर्थः । युवाभ्यामुच्चारितं तथैव स्यादिति भावः ॥ किं च आयुर्मा निर्वादिष्टम् यजमानस्य यावदायुरस्ति तावत्सर्वं मा निराकार्ष्टम् वदतेर्लुङि मध्यमद्विवचने रूपम् यद्वा निकृष्टं पशुधनादिरहितं मा उच्चारयतम् ॥ प्रजां मा निर्वादिष्टम् यजमानस्य प्रजां पुत्रादिरूपां मा निराकार्ष्टम् । अनेनाक्षशब्देनायुःप्रजयोर्निराकरणं मा भूदिति भावः । उभयबद्धो योऽक्षः स दुष्टवाक् वरुणदेवरूपः । तदाह श्रुतिः [३.५.३.१८.] । वरुणो वाऽएष दुर्वागुभयतो बद्धो यदक्ष इति । तस्माद्दापरूपदुर्वाक्यपरिहारायाशीर्वादरूपं सुवाक्यमनेन मन्त्रेण प्रार्थ्यते ॥ ॥ का° [८.४.५.] पश्चादुत्तरवेदेस्त्रिषु प्रक्रमेषु मत्या वा नभ्यस्थेऽअभिमन्त्रयतेऽत्र (21.) रमेथामिति । वेदिनिकटस्थापिते उभे शकटे अभिमन्त्रयेदिति सूत्रार्थः ॥ हे शकटे पृथिव्याः वर्ष्मन् वर्ष्मणि भूमेः शरीरभूतेऽत्रास्मिन्देवयजने युवां रमेथां क्रीडां कुरुताम् वर्ष्मणि स्तीर्णे वा (22.) । सुपां सुलुगिति [पा° ७.१.३९.] ङेर्लोपि न ङिसम्बुद्ध्योरिति [पा° ८.२.८.] नलोपाभावः ॥ देवयजनस्य भूमेः शरीरत्वं तित्तिरिणोक्तम् । वर्ष्म ह्येतत्पृथिव्या यद्देवयजनमिति ॥१७॥

a. विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजांꣳसि ।
योऽअस्कभायदुत्तरꣳ सधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायः ॥